‘Diocesane fase’ bisschoppensynode 2023

‘Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio’

Op dinsdag 7 september 2021 ontvingen de Nederlandse bisschoppen de documenten ter voorbereiding op de bisschoppensynode ‘Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio’ (2023).

De documenten (een Vademecum en een Voorbereidingsdocument) werden opgesteld door het secretariaat van de Bisschoppensynode voor de ‘diocesane fase’ van gebed en gesprek in bisdommen wereldwijd. Deze fase begint op 17 oktober 2021 en wordt op verzoek van het Secretariaat van de Bisschoppensynode in april 2022 afgerond met een schriftelijke synthese vanuit de bisschoppenconferentie van maximaal tien pagina’s. De diocesane rapportages mogen eveneens maximaal tien pagina’s omvatten, stelt het secretariaat van de Bisschoppensynode.

De voorbereidingsdocumenten bevatten naast de centrale vraag tien kernthema’s met vragen die het Secretariaat van de Bisschoppensynode aanreikt als uitnodiging tot gesprek. De bisschoppen kunnen deze vragen bespreken in de diocesane gremia die er zijn en ook met specifieke groepen. Niet alle thema’s hoeven aan bod te komen, geeft het Vademecum aan. De thema’s kunnen worden gekozen die het meest relevant zijn voor de lokale situatie.

In de vergadering van 14 september 2021 hebben de Nederlandse bisschoppen drie thema’s gekozen. Deze drie thema’s zijn:

- Vieren
- Medeverantwoordelijk voor missie
- Dialoog in Kerk en samenleving

De keuze voor de bespreking van juist deze drie thema’s is mede ingegeven door de zorg van de Nederlandse bisschoppen over de kwetsbaarheid van de Kerk en het christendom in ons land en in de westerse samenleving én de hoop dat het christendom en de Kerk in onze streken toekomst en voortgang zal kennen. De bisschoppen herkennen in deze drie thema’s de kernwoorden: communio, participatio en missio.

De drie thema’s zijn hieronder opgenomen met daarbij richtvragen.

Voor bisdommen die ervoor kiezen om aanvullend nog andere thema’s te bespreken, is de lijst met tien thema’s opgenomen als bijlage.

De Rooms-Katholieke Bisschoppen van Nederland
Utrecht, oktober 2021

Gebed ‘Wij staan voor U, Heilige Geest’

Het Secretariaat van de Bisschoppensynode reikt het gebed ‘Adsumus Sancte Spiritus’ aan. Dit is een oud gebed, dat wordt toegeschreven aan de heilige Isidorus van Sevilla (560 - 636) en dat in de loop van de eeuwen vaak is gebeden bij kerkelijke bijeenkomsten zoals synodes. Elke sessie van het Tweede Vaticaans Concilie begon met dit gebed tot de Heilige Geest. Het Secretariaat van de Bisschoppensynode reikt het in vereenvoudigde vorm aan, zodat het goed bruikbaar is voor groepen en liturgische samenkomsten.

Gebed

Wij staan voor U, Heilige Geest,
terwijl wij bijeenkomen in uw naam.

U alleen hebben wij om ons te geleiden,
maak dat U thuis bent in ons hart;
leer ons de weg die wij moeten volgen
en hoe wij deze moeten gaan.

Wij zijn zwakke mensen en zondaars;
laat niet toe dat wij de wanorde bevorderen.
Laat onwetendheid ons niet op de verkeerde weg brengen,
noch partijdigheid ons handelen beïnvloeden.

Maak dat wij in U onze eenheid vinden,
opdat wij samen kunnen gaan naar het eeuwige leven
en ons niet verwijderen van de weg van de waarheid
en van wat juist is.

Dat alles vragen wij U,
die overal en in iedere tijd werkzaam bent,
in de gemeenschap van de Vader en de Zoon,
in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

De drie thema's en richtvragen voor bespreking in de bisdommen

De bisschoppensynode gaat over een centrale vraag. Bij het verkondigen van het evangelie is een synodale kerk 'samen op weg':

- Hoe vindt dit 'samen op weg zijn' plaats in je lokale kerk?
- Tot welke stappen nodigt de Geest ons uit om te groeien in dit 'samen op weg zijn'?

Nadere vragen bij deze centrale vraag treft u aan in bijlage 1.

De synode onderscheidt drie kernwoorden: 'communio', 'participatio', 'missio'. Voor elk van de kernthema's en de daarbij in het voorbereidend document genoemde vragen geldt de aanbeveling dat bespreking ervan plaatsvindt langs de lijn van deze drie kernwoorden van de synode.

- Communio: Gemeenschap (communio) heeft een dubbele dimensie: de verticale dimensie (communio met God) en de horizontale dimensie (communio van mensen)
- Participatio: De weg van de synodaliteit impliceert een actieve participatie van alle gelovigen aan de missie van de Kerk
- Missio: De missie van de Kerk is het verkondigen van de blijde boodschap en het maken van nieuwe leerlingen

De vragen bij de thema's zijn geformuleerd door het Secretariaat van de Bisschoppensynode.

Thema: Vieren
Communio, participatio, missio

'Samen op reis' kan alleen als dat gebaseerd is op gemeenschappelijk luisteren naar het Woord en de viering van de Eucharistie. We vieren ons geloof.

1. Hoe inspireren gebed en liturgische vieringen bij het nemen van belangrijke beslissingen?
2. Hoe bevorderen we de actieve deelname van alle gelovigen aan het verlossingswerk van Christus in de liturgie?
3. Welke ruimte wordt gegeven aan lectoren en acolieten?
4. Hoe geven gebed en liturgische vieringen richting aan 'samen op reis' als Gods volk?
5. Hoe inspireren gebed en liturgische vieringen ons?

Thema: Medeverantwoordelijk voor missie
Communio, participatio, missio

Synodaliteit staat in dienst van de missie van de Kerk, waarbij al haar leden worden opgeroepen om deel te nemen. We zijn allemaal missionaire leerlingen.

1. Hoe wordt elke gedoopte persoon geroepen om missie van de Kerk te bevorderen?
2. Hoe help je gedoopten de opdracht tot missie na te leven?
3. Hoe wordt onderscheiding over missionaire keuzes gemaakt en door wie?

Thema: Diasloog in Kerk en samenleving
Communio, participatio, missio

Dialoog vereist doorzettingsvermogen en geduld, maar maakt ook wederzijds begrip mogelijk.

1. Hoe komen verschillende mensen in onze gemeenschap samen voor dialoog? Wat zijn de plaatsen en manieren van dialoog binnen onze plaatselijke Kerk?
2. Hoe worden verschillen in visie, conflicten en problemen aangepakt?
3. Hoe bevorderen we samenwerking met naburige bisdommen en in ons bisdom tussen gemeenschappen van religieuzen en gelovigen, met en tussen lekenverenigingen en bewegingen, enz.?
4. Welke ervaringen van dialoog en gedeeld engagement hebben we met andere christenen en met gelovigen van andere godsdiensten en levensbeschouwingen en met niet-gelovigen?
5. Hoe gaat de Kerk in dialoog met andere sectoren binnen de samenleving en leert ze van deze sectoren: politiek, economie, cultuur, maatschappelijk middenveld, de armen?

Bijlage 1

Nadere vragen bij de centrale vraag

Bij het verkondigen van het evangelie is een synodale kerk ‘samen op weg’:

- Hoe vindt dit ‘samen op weg zijn’ plaats in je lokale kerk?
- Tot welke stappen nodigt de Geest ons uit om te groeien in dit ‘samen op weg zijn’?

Om op deze centrale vraag te kunnen antwoorden, wordt u uitgenodigd om:

a) u af te vragen welke ervaringen in uw Kerk de centrale vraag bij u oproept;

b) deze ervaringen van ‘samen op weg gaan’ nog eens diepgaand te lezen:
Welke vreugde hebben zij teweeggebracht? Welke moeilijkheden en obstakels zijn ze tegengekomen? Welke wonden hebben ze aan het licht gebracht? Welke inzichten hebben ze opgeleverd?

c) de vruchten te verzamelen om te delen:
Waar, in deze ervaringen, weerklinkt de stem van de Geest? Wat vraagt Hij van ons? Wat zijn de punten die bevestigd moeten worden, de vooruitzichten op verandering, de stappen die gezet moeten worden? Waar nemen we consensus waar? Welke wegen openen zich voor onze Kerk?

Bijlage 2

Tien thema's

Dit zijn de tien thema's die het Secretariaat van de Bisschoppensynode aanreikt als uitnodiging tot gesprek en waaruit een keuze kon worden gemaakt. In haar vergadering van 14 september 2021 koos de bisschoppenconferentie de thema's 4, 5 en 6. Deze keuze is mede ingegeven door de zorg van de Nederlandse bisschoppen over de kwetsbaarheid van de Kerk en het christendom in ons land en in de westerse samenleving én de hoop dat het christendom en de Kerk in onze streken toekomst en voortgang zal kennen.

Alle door het Secretariaat van de Bisschoppensynode aangereikte thema's zijn:

1. Reisgenoten
   In de Kerk en in de samenleving staan we zij aan zij op dezelfde weg

2. Luisteren
   Luisteren vereist een open geest en hart, zonder vooroordelen

3. De mogelijkheden om ons uit te spreken
   Allen worden uitgenodigd om zich met moed en parrèsia (= met vrijheid, waarheid en naastenliefde) uit te spreken

4. Vieren
   - *Voor richtvragen zie hierboven*

5. Medeverantwoordelijk voor missie
   - *Voor richtvragen zie hierboven*

6. Dialoog in kerk en samenleving
   - *Voor richtvragen zie hierboven*

7. Het gesprek met andere christenen
   De dialoog tussen christenen van verschillende denominaties, verenigd door één doopsel, heeft een speciale plaats in de synodale reis

8. Autoriteit en participatie
   Een synodale kerk is een participerende en medeverantwoordelijke Kerk

9. Onderscheiden en beslissen
   In een synodale stijl worden beslissingen genomen door onderscheiding van wat de H. Geest zegt door de hele gemeenschap

10. Onszelf vormen in synodaliteit
    De spiritualiteit van 'samen reizen' vereist ontvankelijkheid, vorming en voortgezet leren

Bij alle thema's zijn vanuit Rome richtvragen gegeven. U treft ze aan in het Voorbereidingsdocument en het Vademecum van het Secretariaat van de Bisschoppensynode, waarvan binnenkort een Nederlandse vertaling beschikbaar zal zijn.

Bijlage 3

Het synodale traject bestaat uit drie fasen

Diocesane fase

Op 17 oktober 2021 wordt in alle bisdommen overal ter wereld het startsein voor de diocesane fase gegeven. Aan de hand van een vragenlijst en een leidraad zullen daar tot maart 2022 raadplegingen en gebeden plaatsvinden onder leiding van de diocesane bisschop.

Vooral in de deze fase is het de bedoeling om een ruime raadpleging van het godsvolk tot stand te brengen: lokale kerken, dicasteries van het Vaticaan en instanties zoals gemeenschappen van religieuzen, lekenbewegingen, universiteiten en theologische faculteiten.

Alle resultaten van de diocesane fase worden naar Rome gestuurd. De coördinatie wordt nationaal toevertrouwd aan het secretariaat van de bisschoppenconferentie. Dat maakt en verstuurt in april 2022 een schriftelijke synthese van maximaal tien pagina's van de reacties en de presynodale vergaderingen van de bisdommen naar Rome.

Continentale fase

Op basis van de resultaten van de diocesane fase wordt een eerste werkdocument, Instrumentum laboris, opgesteld dat vanaf het najaar van 2022 op continentaal niveau wordt besproken. Die continentale fase duurt van september 2022 tot maart 2023.

Universele fase

De bevindingen van die continentale raadpleging worden in maart 2023 naar het algemene secretariaat van de Bisschoppensynode in Rome gestuurd. Dat publiceert in juni 2023 een tweede Instrumentum laboris, dat de leidraad zal vormen van de 16de Gewone Algemene Assemblee van de Bisschoppensynode in oktober 2023.